

# OECD *Multilingual Summaries* Perspectives on Global Development 2019 Rethinking Development Strategies

Summary in Estonian



Lugege tervet raamatut: [10.1787/persp\\_glob\\_dev-2019-en](https://doi.org/10.1787/persp_glob_dev-2019-en)

## Üleilmse arengu perspektiivid 2019 Arenustrateegiate ümbervaatamine

*Eestikeelne kokkuvõte*

### „Mõtiskledes arengu üle“

Arenguid puudutavad ideed tekkisid juba Teise maailmasõja ajal, kusjuures eri aegadel on peavoolu mõtlemises ja praktikas domineerinud erinevad paradigmad. Industrialiseerimisele, planeerimisele ja kasvule keskendumine sõjajärgsetel aastatel andis 1960. aastatel tuge struktuurilise ümberkujundamise ideedele ja 1970. aastatel sõltuvusteorია tekkele. 1980ndate ja 90ndate Washingtoni konsensuse prioriteediks oli makroökonomika stabiilsus ja struktuurilise kohandamise edendamine. Alates 2000ndatest aastatest on eesmärgipõhine lähenemisviis viinud aastatuhande arengueesmärkide ja nende järglaste – säästva arengu eesmärkide – loomiseni.

Kuigi täpselt ei ole seda veel määratletud, on kõik ühel meelel, et areng on seotud inimeste elukvaliteedi ja heaolu reaalse paranemisega. Kuid kuidas seda saavutada? Kas varakult industrialiseerunud riikides arengut soodustanud poliitikavaldkondi võiks edasi arendada kui kuldstandardeid, mida arengumaad võiks järgida? Hiljuti industrialiseerunud riigid, nagu näiteks Hiina Rahvavabariik (edaspidi „Hiina“), ei ole järginud üldlevinud mõttemustrit. Siit tekib küsimus, milliseid strateegiaid peaks riigid kasutama, et saavutada heaolu kõrgemat ning jätkusuutlikumat taset.

### *Arenustrateegiad peavad vastama uuele globaalsele kontekstile*

Viimase kolme aastakümne jooksul on ülemaailmses majanduses toimunud suured ümberkorraldused, mida käesolevas aruandes kutsutakse „muutlikuks heaoluks“. Alates 1990. aastatest on areneva majandusega riikide, nagu Hiina ja India, kasv olnud kiirem kui OECD keskmine. Kombineeritult nende suure rahvaarvuga, on need kasvutegurid muutnud ülemaailmset makromajanduslikku maastikku.

Selle uue maailmamajanduse geograafia tekkimine toimus kolmel eristataval perioodil.

- Hiina, India ja endise Nõukogude Liidu avanemine maailmaturgudele sai alguse 1990ndatel aastatel.
- Teisel ajavahemikul, alates 2001. aastast kuni 2008. aasta ülemaailmse finantskriisini, nähti vaesemate riikide laialdast muutumist üha Hiina-keskseks. Kiire linnastumine ja industrialiseerumine Aasias on viinud tarbekaupade hinna tõusuni.
- Hiliseim periood on 2010. aastad, mil muutlik heaolu on ajutiselt aeglustunud. Selle põhjuseks on ülemaailmne majanduslangus ja Hiina ümberkujunemine tootmisele ja ekspordile orienteeritud majandusega riigist teenustele ja tarbimisele keskendunud riigiks, mis omakorda on viinud alla tarbekaupade hinnad.

Muutlik heaolu mõjutab globaalset arengut üsna sügavalt. See on ümber joonistanud majandussuhete kaardi kaubanduse, rahanduse ja migratsiooni osas. See kiirendas ülemaailmset majanduskasvu, tuues miljoneid inimesi vaesusest välja. Samuti muutis see globaalse juhtimise ülesehitust.

Aastaks 2010 moodustasid arengumaad 42% ülemaailmsest kaubavahetusest. Lõuna-Lõuna suunad moodustasid poole sellest mahust. Hiinal on olnud keskne roll: ülemaailmse finantskriisi tõttu on Hiina import olnud Lõuna-Lõuna kaubandust juhtivaks jõuks.

Arenevate riikide majandused hakkasid samuti olulisteks arengu rahastajateks; arenevad doonorriigid suurendasid oma arengu rahastamise osakaalu 6%-lt 13%-le (v.a ametlik arenguabi). Hiina majandusvööndi ja maanteede algatus on arengustrateegia, mis keskendub teiste riikide Hiinaga ühendamisele, et veelgi süvendada integratsiooni Lõuna-Lõuna suunal.

### *Arengustrateegiad ei saa eeldada, et majanduskasv tagab automaatselt heaolu kasvu*

Lõuna riikide majanduskasv ei ole lahendanud kõiki probleeme. Absoluutne ja suhteline vaesus on mõnes riigis tõusnud, sissetulekute ebavõrdsus on suurenenud paljudel juhtudel ning keskkonnaseisundi halvenemine on kaasa toonud industrialiseerumise ja linnastumise.

Fakt, et SKP kasv ei ole lahendanud kõiki probleeme, ei tohiks tulla üllatusena. Isegi Kuznets, kes 1934. aastal tutvustas esmakordselt SKP määratlust, hoiatas selle kasutamise eest heaolu mõõdikuna. Kuid ometi sai see kümme aastat hiljem Bretton Woodsi konverentsil peamiseks riigi majanduse mõõtmise vahendiks, ning aastakümneid loeti SKP kasvu üldise arengu parimaks tõenduseks.

Terviklikum ülevaade arengust, mis on suunatud heaolu erinevatele mõõtmetele, selle levikule elanike hulgas ja selle jätkusuutlikkusele, räägib keerulisema loo.

Ülemaailmselt on heaolu näitajad olnud tihedalt seotud SKP-ga elaniku kohta. Siiski on suhe heaolu ja SKP vahel ühe elaniku kohta aja jooksul muutunud. Rõhutada võib kahte perioodi.

- Aastatel 1820–1870 ei raporteerinud suurema SKP-ga riigid alati parema heaolu tagamise tulemusi.
- Pärast 1870. aastat tugevnes SKP ja heaolumetmete vaheline seos, kuna Ameerikast imporditi Euroopasse odavamaid toiduaineid, mis suurendas reaalseid sissetulekuid; pead tõstsid demokraatlikud režiimid, toimusid läbimurded meditsiiniliste teadmiste ja sotsiaalpoliitiliste meetmete osas.

Industrialiseerimise algaastatel, 1820–1870, oli SKP kasv tööstusriikides umbes 1–1,5% aastas. Kuigi SKP kasv oli suhteliselt aeglane, see siiski toimus, kuid sellel ei olnud peaaegu üldsegi positiivset mõju heaolule. See „varajase kasvu paradoks“ oli hind, mida varased industrialiseerujad maksid kiire linnastumise ja proletariseerimise eest.

Alates 1950. aastatest hakati kiiresti kasvavaid riike eristama varakult arenenud riikidest nn järelejõudmise nähtuse või elanikukohase SKP põhjal.

- Ladina-Ameerikas oli heaolu kasv suurem kui SKP kasv elaniku kohta.
- Aafrikas on heaolu paranemine saavutanud võrdlemisi paremaid tulemusi kui SKP elaniku kohta, kuid pidev ja kasvav lõhe ülejäänud maailmaga püsib.
- Aasias on tähelepanuväärset majanduskasvu toonud märkimisväärsed kasumid heaolu teatud valdkondades (eeldatav eluiga, haridus), kuid mitte kõikides.

### *Arengustrateegiad peavad olema kooskõlas uute suundumuste ning ülesannetega*

Lisaks majanduskasvu eesmärkidele, keskendutakse tänapäeval enamikus riiklikes arengukavades sotsiaalsele kaasatusele ja keskkonna jätkusuutlikkuse tagamisele. Kuid vaid vähesed näitavad teadlikkust megasuundumustest ja ülesannetest ning võimalustest, mida need pakuvad.

Juba on olnud kokkupuuteid mõnede katsumustega: globaalse majanduskasvu potentsiaalne aeglustumine, kaubanduse proteksionism, ebavõrdsuse suurenemine, rahvastiku kasv ja globaalse juhtimise nõrgenemine.

Nende kõrvale on kerkinud uued proovikivid, millega varakult industrialiseerunud riikidel ei ole tulnud tegeleda. Nende hulka kuuluvad uued ülemaailmsed reeglid, riikide vastastikune sõltuvus, enneolematud rahvastikubuumid, suur liikuvus, pandeemiate ja kliimamuutuste oht. Need hõlmavad ka uusi tehnoloogiaid, kaasa arvatud digitaliseerimine, automaatika, tehisintellekt ja biotehnoloogia.

## 21. sajandi arengustrateegiad

Arenevad majandused kasutavad nii praegu kui ka tulevikus teistsuguseid arengusuundi kui varajased industrialiseerujad. Tõepoolest, muutliku heaolu tulemusena sisaldavad uued strateegiad tihedamat koostööd lõuna riikidega, migratsiooni ja arengu ühendamise poliitikat ning uudseid viise sotsiaalse kaitse laiendamiseks.

Kogemused näitavad, et strateegiad on kasulikud vahendid tasakaalustatud majanduskasvu tagamiseks, sealhulgas sotsiaal- ja keskkonnaküsimustes. Kuid ajalugu õpetab meile, et arengustrateegiad on kõige tõhusamad siis, kui need hõlmavad mitut valdkonda korraga, on osaluslikud, asukohapõhised ja multilateraalsusesse integreeritud, ning kui on olemas vajalikud ressursid ja poliitiline tahe nende rakendamiseks.

© OECD

Käesolev kokkuvõte ei ole OECD ametlik tõlge.

Käesoleva kokkuvõtte kasutamine on lubatud OECD autoriõiguse ja originaalse väljaande pealkirja mainimisel.

**Erinevates keeltes kokkuvõtted on väljavõtted OECD esialgsest inglise- ja prantsuskeelsest väljaandest.**



### Lugege inglisekeelset täisversiooni OECD iLibrary's!!

© OECD (2018), *Perspectives on Global Development 2019: Rethinking Development Strategies*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/persp\_glob\_dev-2019-en